Kmetijske in rokodélske novice.

Na svitlobo dane od c. k. kmetijske družbe.

Tečaj III. *V srédo 17. Grudna. 1845.* List 51.

Sanja Cesarja Friderika IV. v letu 1459 ali osnovanje Ljubljanske škofije *)

Kot življenje, takó sanje.
V svet, ki še le biti zna,
Nese duha dozdevanje,
Kjer ne vé, kaj prit' imá.
Kot bolj bistriga očesa
Vid' on svitlo upanje;
Potolaž'jo ga nebesa,
Mirno sam v se verne se.
Gledajoč oči kar ne umějo,
Sanje večkrat čudno razodějo.

Krog pod Celjskim gradam hruje
Divja vojska in protí;
V Taboru pa množ'ca čuje
Móž, ki Caru so zvestí.
Vró plohé, bučé vetrovi,
Divja je in strašna noč.
Tù med bliskam, med gromovi
Cesar moli zdihajoč:
De naj zoper vzdvignjene viharje
Milo ga nebeška moč obvarje.

Skoz pozemeljsko življenje
Sega viš' oblást z močjó,
Od ondod je razločenje
Kaj, kakó na svéti bo.
Gor prot nebu serčno zajde
Pa molitev od zemljé;
Skoz oblake gre in najde,
Kar pobožne so željé.
Ko rešenja ljudstva si želijo
Kralji, ga z molitvijo dobíjo.

Serce od skerbi zboljêno,
Car v molitvi je zaspal;
Tu kot jutro pomlajeno
Iz noči gre bliš svital.
Bliže mu perkazin pride,
In razšíri svet se zdaj,
In s častjó visoko íde
Sveti *Nikolaj* nakraj
Po Ljubljanci mirno tje šuméči,
De Ljubljansko zemljo on osréči.

Komej stopi on iz čolna,
Škofov zad imá versto,
Množica pa vérnih polna
Moli krog z pobožnostjo;
Klečijoč krog znamnje svéto,
V kterim je zveličanje,
Noč beží pred lučjo vneto,
Blagodar na zemljo gre.
Tim, ki upanje je v njih in vera,
Se daróv nebeških vir odpéra.

Na Ljubljance nizkim produ
Se vzdviguje cerkvica,
Zraste v tempelj svet Gospódu,
Petja polu groméčiga,
Ki se v božjo čast izhaja,
V hvalo božjiga Sinú;
In od orgelj kot iz raja
Slišat' zraven je glasú.
In sveté skrivnosti se godíjo,
Kér častito zvončki zazvenčijo.

Zvončke sliši Car zvenčati,
Hoče past' na tla gorèč,
Hoče serce v dar podati, —
Sanje, oj! bežé tu preč.
Premagavsko je ukanje,
Kér se vrata kar odpró,
In orožja ropotanje;
Semkej pertekóč berznó
Grada poglavár vesel oznáni:
„Že sovražniki so v beg odgnani.“

„Knezi, k' so zvesti še bili,
So, kěr je divjal vihar,
Nad sovražnika planíli;
Tak rešenje nam je v dar.“
Car besedo to čutiti
Se ozrè v nebó rekoč:
„Slab Gospod! sim prehvaliti
Tvoje roke čudno moč;
Pa kar v sanji se mi je kazalo,
To, obljubim, spolnjeno bo kmalo.“

Spolnil je letó Gospodu
Fridrik svitli Car tedaj;
Na Ljubljance nizkim produ,
Je škofijska cerkev zdaj. —
Kot življenje, tako sanje.
V svet, ki še le biti zna,
Nêse duha dozdevanje,
Kjer ne vé, kaj prit' imá.
Gledajóč očí kar ne umějo
Sanje večkrat čudno razodějo.

P. H.

*) Prestavljeno iz nemškiga *F. Rihtarja*, nekdajniga učenika dogodivšine v Ljubljani — izdélano po *Valvazorji* buk. VIII. in X.

Živino pozimi bolezni obvarovati.

(Nadalje.)

2) Od piče in pijače pozimi.

Tudi pri piči in pijači bo skerbni kmetovavec pozimi na to pazil, de ne bo živino prehladil. Prehladí se pa živina, če jo ob časih, preden sneg zapade, ali ko je ravno že skopnel, na pašo goni, de ona slabe jesenske in od mraza, slane ali snega prevzete in zmerznjene ostanjke iše in jé, in si takó želodec prehladí in mnoge bolezni naključi. Ni varno na pozno jesen in pozimi živino na pašo goniti, pa tudi zgodej pomladi ne. Trave, na ktero je obilno rôse ali slane padlo, se že sama živina po svojim notrajnim občutku ogiba in jo le takrat jé, kadar je hudo lačna. Jutrajna rôsa je škodljivši od večerne, zató, kér je obilniši in bolj merzla. — Ravno takó škodljiva je tudi premerzla pijača, posebno snežnica in pa ledena voda.

Bolezni, ki iz take merzle piče in pijače izvirajo, so grizenje, kolika, driska, napenjanje, prisad na čevih, dostikrat pa tudi prisad v gerlu in goltancu, de živina požirati ne more, hudo kašlja, ali de se je clo pljučnica (prisad na pljučih) prime. Breje kobile po takim napenjanju dostikrat zveržejo; žebet se pa rad kevžeh in smolika prime. — Varite se tedej kmetje! de vaša živina nikoli premerzle pijače ne dobí — že clo pa takrat ne, kadar je vroča ali spotena. Če ji morate pozimi vodo iz merzlih studencov, vodnjakov in korit dajati, nej stojí škàf z vodo nekoliko časa v hlevu, de se voda nemalo premlačí. V nekterih vaseh gonijo živino na vodo in jo napajajo pri studencih ali pri bližni reki; akoravno nočemo reči, de je ta navada sploh škodljiva, je vunder res, de dostikrat živina od tega zbolí, če je iz pregòrkih soparnih hlevov k studencu ali reki prišla in se je premerzle vode napila. Počasama kašljati začne, in brez de bi kmet vedil kdaj in od kod — je živino pljučna jetika napadla, ktero si je iz merzliga studenca napila. Oj! de bi se kmetovavcam enkrat očí odperle, in de bi spoznali, de majčkini vzroki večkrat ponovljeni zamorejo velike bolezni napraviti.

Goveja živina in prešiči dobijo pa tudi večidel poparjeno pičo, pomíje i. t. d.; pri ti piči nej pa kmetovavec nasproti na tó pazi, de ni prevroča, zakaj gorka piča že sama po sebi slabí želodec in storí, de živina večkrat neha jesti, de jo napenja i. t. d.; bolj pa ko je živina pregòrke piče navajena, ložeji ji potem merzla pijača škodje.

Spridena klaja kakoršna si bodi je živini škodljiva; zató nej kmetovavec tudi vedno na to gleda, de se taka živini pozimi ne poklada. Kér sim od živinske kerme ali piče natanjko govoril v „bukvah za kmeta," ktere si zdej vsaki kmetovavec lahko za eno petico kupi, *) ne bom od tega tukej nadalje govoril, in samó dveh rečí še opomnim, pervič: naj se živini, ki le samo suho klajo dobiva, kakor konjem in ovcam, pozimi večkrat na dan pijače ponudi, de ji suha kerma preveč trebuha ne zabaše in mnogih bolezin ne naključi; kar se tolikanj raji primeri, kolikanj bolj živina pozimi brez dela v hlevu stojí; — drugič: živini pozimi kaj dobro tekne, če se ji kake dvakrat v tedni ena pest domače solí na pičo verže. V deževnim vremenu pràv dobro tisti kmetovavec za zdravje svoje živine skerbí, ki ji včasi pest solí z ravno toliko štupe od brinovih jagod na zobanje da.

Žebeta se morajo pervo zimo posebno dobro rediti, de ne oslabijo; perva zima dostikrat popači konja za zmirej.

Kej dobra piča za krave pozimi je zmes iz rezance, otrobi in posoljenih lanenih preš ali pa s posoljeno moko divjiga kostanja.

(Dalje sledí.)

*) Bukve za kmeta, kako se ima pri kupevanju, plemenjenju, reji in opravljanju konj (in pa tudi druge živine) sploh obnašati, de jih bolezen obvarje i. t. d. pervi del, s podobšino za spoznanje starosti iz zob — ki so poprej 30 krajcarjev veljale, veljajo odsihmal le 15 krajcarjev. To se je pa takóle zgodílo: C. k. kmetijska družba, skerbna za prid kmetovavcov, je kupila celo zalogo teh bukev, ktere so bukvarji po 30 in 36 krajcarjev prodajali, in jih je v ceni zató takó ponižala, de si jih bo mogel sedej vsak kmet lahko omisliti, kterimu so zlo zlo potrebne. Imenovana slavna družba je s tem zopet očitno pokazala, kako zlo ji je prid kmetov pri sercu. Dobíjo se v pisarnici c. k. kmetijske družbe, ali pa v tiskarnici gosp. J. Blaznika. — Kér bo pa c. k. kmetijska družba natis tudi drugiga dela teh bukev prevzela, v kterim bodo posamezne živinske bolezni razlagane, ne more natis drugiga dela poprej na svitlo priti, dokler ne bo pervi del večidel poprodan. Nej tedej kmetje in vsi slovenski posestniki živine nikar dalje ne odlašajo, teh bukev, polnih koristnih podukov, kupiti si.

Pisatel.

Marnja.

Na dveh sosednih njivah ste bile rèž in pšenica ena zraven druge vsejane. Dokler ste rastle, ste v lepi zastopnosti in sosedni prijaznosti skupej živele. Ko ste pa dorastle, je jela rèž prevzetno na pšenico pogledovati, in jo skoro vsakdan prašati, ako je že dorastla. — Ko se je pšenici zadosti zdelo, ji reče eniga dne: „Kar tebe čez mene „povzdiguje, je le slama; sad moj pak je boljši „kakor tvoj; če meni ne verjameš, prašaj gospo„darja." Ravno tisti dan je gospodár z mlinarjem vred memo teh njiv šel. Ko pšenico zagleda, reče mlinarju: „Danes teden bo velik praznik; torej mi „boš mogel mernik pšenice zmleti: to vém, de se „tisti dan rèženiga kruha nobeden ne dotakne." Ko je rèž to slišala, je odslej za zmirej omolknila.

Vi, ki se veliko trudite, pa malo imenitniga storite; vi, ki se z veliko domačijo hvalite, pa z njo obračati ne znate; vi ki lepe nograde obdelujete, pa cviček prodajate; vi, ki široke in dolge travnike imate, pa čmeriko kosite — pridite sèm, in prevdarite resničen odgovor, ki ga je pšenica rèži dala.

Dopis iz Dolenskiga.

(Konec.)

Klaje je létos toliko, de je že davnej ni bilo toliko. Senó in otava se je pràv dobro obneslo, slame je na kupe. Le tisti, ki imajo zlo močirne ali pa okoli vodá ležéče travnike, so létos malo sená dobili. Premočirni travniki niso kaj veliko sená dali, travnike ob vôdah je pa povodenj poškodovala, senó in otavo oblatila, ter živini škodljivo storila. Kmetje pravijo, de po blatnati mervi rado živino kolje. Detelja se je obá pota silno dobro skazala. Nemško dételjo so sploh po pétkrat kosili, sternišnica je pràv velika zrastla, ter veliko srove klaje dala. — Ozmina je bila vsa v lepim vremenu vsjana, ter je pràv lépa.

Neizrečeno veliko veselje je po Dolenskim storil oglas, de bojo kmetije vnovič cenovali. Lépi dokaz milosti in pravičnosti Njih c. k. Veličanstva do vsih svojih podložnih je ta milostljivi ukaz. Hvala njemu, ki ga je dal, in tistim, ki so njega vzrok! —

Železna césta je že to léto Dolencam nekoliko dobička dala, de so bolje vino, žito in druge rečí prodali, pa tudi delavci marsikteri krajcar zaslužili. Drugo leto si Dolenci od železne céste še veči dobičke obétajo. Tudi so merjevci že nekaj pregledovali, kakó bi se dala Dolenska stran z novo vélko césto, ktera ima čez goré med Šentjanžem in Radečami peljati, z železno césto zvézati. —

Dvé novici še moram povédati, ki sté se na Dolénskim letošnje léto zgodile. Perva je vesela, druga pa žalostna. — Gospod néke grajšine na Dolénskim je 2000 hrastov za 20000 gold. prodal. Glejte kmetje, koliko je lép hrastov boršt vréden! Naj pomislijo tisti, ki

so svoje dni že veliko tavžent hrastičev za strojarsko lubje omajili, koliko bi vtegnili ti hrastiči enkrat veljati, ko bi jih bili pustili rasti. Razumni gospodarji hrastiče še clo sadijo. S Studenca proti Savi gredé vidiš cel hribic s hrastiči nasajen. Tudi na Gorenskim vém za prav bogatiga kmeta, ki spomladi hrastiče presaja, drugi se mu pa smejajo. Ti mende še ne véjo koliko je lép hrastov gojzd vréden. —

Ni še dolgo, kar se je v Mokronožki komisii prav žalostna zgodba perpetila, namreč: nékimu kmetu zbolí vol na vrančnim prisadu. Zdravila so, to se vé, bolj iskali kakor, ko bi bil človek zbolel, pa nič niso pomagale. Kér so vidili, de ne kaže, de bi se ozdravil, ga zabodejo. Lepiga mesá se jim je škoda zdélo zavréči, néki kmét — mojster skaza v živinskim zdravilstvu — kteriga so za svet prašali, jim ni vedil rasložno dokazati, de bi bilo mesó škodljivo. Sosédje so ga tedej jédli. Kmalo jih je jélo strašno v želodcu peči, potlej jih je driska naverla, in trije so v strašnih bolečinah umerli. Kér je ta bolézen, kakor slišimo, létos že več volov pomorila, bi bilo dobro, ko bi kdo *) nauk dal, kako se ta bolézen spozná in odverne, morebiti bi se takó zamogel marsikteri kmet nesreče obvarvati, kakor se je po nauku, ki ste ga Tuhincam dali, tudi na Dolenskim že marsikteri prešič ozdravil. L.

Lepo darílo za Brezniško šolo na Gorenskim.

Ljubi moj Janez! Naj se tudi jez, kér radi od šol kej slišite, s svojo Brezniško šolo vašim Novicam perdružim. Mi na Breznici imamo obilno 12 let farno šolo od leta do leta po 35 do 45 učenčikov; moji farmani dajejo učeniku (šomaštru), ki tudi v cerkvi orgla, vsako leto vnovič poterjeno radovoljno biro mnogiga žita in druge prikuhe obilno 50 gold. vrednosti, nekoliko derv in lepo stanovanje v šoli. Stariši mu dajejo mesečno plačo po 10 krajcarjev.

To pa je pičli živež šomaštru, akoravno zraven tega še vedno kake dariče dobiva. K veči pomoči naše šole nam je Bog velikiga dobrotnika naklonil.

Lanjsko leto sim se obernil s prošnjo na gospoda Jurja Prešerna, velikiga kupca v Terstu in naše fare rojaka, pa s toliko večim zaupanjem, kér so mi moji farmani z veliko hvaležnostjo perpovedvali, de ko so Brezniški farovž zidali v letu 1819, so ta gospod sèm prišli delo ogledat. Oni so svetvali že vstavljen vežni prag 3 čevlje od ravne zemlje, in s tem vse poslopje vred vzdigniti, pred durmi pa zložni griček nasuti. „To storivšim vam — so rekli — bom dal 500 goldinarjev k pomoči vašiga zidanja.“ V zlatnini so koj svojo obljubo spolnili.

Od te pripovesti vnet sim pisal dobrotljivimu gospodu Prešernu lanjsko leto kmalo po Božiču v Terst in sim jih prosil, se naše šole milo spomniti. Lanjsko poletje so oní še z enim gospodam od dalje pridši svojo rojstno faro popred Rodne, zdaj Breznico, zopet obiskali; obiskali so pa tudi mene.

V našim daljnim pogovoru so jeli praviti: kakó so nekdaj iz očetove hiše iz Zabreznice k duhovnimu gospodu na Rodne v šolo hodili, in de je ta, perva stopnja k njih sreči bila. Po tem ko sim jim cerkev, in več drugiga skazal, smo tudi v šolo pogledali, in od tod sva jih s gospodam kaplanam do velke ceste spremíla.

Po poti gredé, sim jim vnovič našo šolo perporočil. Dali so mi obilni dar za uboge, in so rekli: Le naj mi še zavolj šole v Terst pišejo, in naj me opomnijo: bom pa še kaj dal.

Kér sim po njih besedah storil, so mi dobrotljivi gospod Prešern 12. dan Kimovca letas poslali 300 tolarjev ali 600 goldinarjev v srebru za Brezniško šolo s perporočenjem, poslani denar na kako kmetijsko domačijo z dobro vterjenimi pismi posoditi; vsakoletne obresti od tega denarja bo pa šomašter k pervimu vstanovljenju svojiga gotoviga plačila prejemal.

Zahvala gré, in vedno pojde iz serc staršev in otročičev dobrotljivimu gospodu Jurju Prešernu, velkimu kupcu v Terstu. Bog naj Jim v nebesih obilno poverne, kar so dobriga storili Brezniški fari! —

Tole tebi z veseljem oznanim *), moj ljubi Janez, in iskreni šolski prijatel! Bog Te obvari, in jez s počašenjem ostanem

tvoj pervi učenik in serčni prijatel
Gašper Šoklič,
fajmošter na Breznici.

Somenj o sv. Ošpeti v Ljubljani in cena latašnjih deželnih pridelkov.

Sveta Ošpeta se kramarjem ni kej obnesla. — Goveje živine so manj pripeljali, ko zadnji somenj, nar vikši cena par volov je bila 155 gold. Iz hrovaškiga so kakih 400 prešicev pripeljali. — Konj nikoli ne manjka po razni ceni. —

Cena medú je 18 do 19 gold. cent; večidel je že pokupljen in iz dežele izpeljan, zató kér je pridelk letašnjiga prav dobriga medú le srednje mere bil. — Voska so le malo vkup pripeljali, cena je bila 86 do 88 gold. — Zaloge semena štajarske detelje so majhne, kér je letašnji pridelk komej sredenj imenovati; cena je 21 do 22 gold. Cent semena mačjiga repa (Timothäus Gras) velja 45 gold., pahovke (französisches Raygras) pa 30 gold. pri gosp. Dr. Orlu, ki teh semen nar več prideluje. — Češplje so v kupu poskočile, veljajo 5 gold. in pol do 6 gold. cent. Na Krajnskim je bilo letas malo češpelj, pa so bile posebno dobre. — Barantija z ježicami je majhna; so jih tudi malo ponujali; cena je 6 do 7 gold. — Za laneno seme ni skorej nobeden prašal; vagan veljá 4 gold. in pol do 4 gold. in 40 kr. — Zaloge lima so majhne, sej se ga tudi malo prodá po 19 do 22 gold. — Kuhaniga pepéla (potaše) so nekaj skup navozili, pa skorej nobeden ni zanj pobaral; cena je 11 gold. in pol do 12 gold. — Cent ogeršičniga olja v fabriki gosp. Terpinca in njegovih tovaršev, veljá 21 gold. in pol. — Žitni kup domačiga žita oznanujejo Novice vsaki teden posebej. V Banatu in Sisku je žitna cena nemalo odjenjala, zató je pa po zimi vožnja težeji in dražeji; kér je v Ljubljani precej

*) Popolno podučenje, kakó vrančni prisad spoznavati, ga odvirovati, ozdravljati, in z bolno in cerknjeno živino ravnati, smo že dali v Novicah v 3. listu léta 1843 pod nadpisam: „kterih živinskih kug se je poleti nar bolj bati.“ Tudi c. k. vladarstvo je enako podučenje (Viehbeschau-Ordnung) razglasilo v letu 1839. Škoda za sto in sto danih dobrih svetov in podukov, če se kmetje zanje ne pečajo. Komur ni svetovati, temu ni pomagati!
Vredništvo.

*) Z neizrečeno velikim veseljem sim Njih pričijoči dopis sprejel, moj ljubi in nepozabljivi pervi učenik! Brali ga bodo z veseljem pa tudi vsi rodoljubi prijatli po celim Slovenskim in hvalo in zahvalo dali verlimu gospodu Prešernu, dobrotljivimu podporniku deželskiga šolstva. V resnici — gospod Prešern niso samó imeniten kupec, oní so se tudi imenitniga šolskiga dobrotnika skazali; 600 goldinarjev na enkrat ni kaka karbodi reč! Bog Jih še dolgo dolgo ohrani v izgled drugim, ki so tudi bogati, ki pa le denarje na kùp spravljajo, de jih bodo enkrat veselim dedičem (jerbam) zapustili, ki še Očenaša ne bodo za nje molili. — Pa tudi Njih lepo prizadevanje, častitljivi gospod fajmošter! za prid deželskih šol in za podučenje mladosti zasluži serčno zahvalo vsaciga Slovenca, ki svojo domovino ljubi.
Vrednik.

žita v hramih (magazinih), se zamore zatega voljo tukej skorej bolj po ceni kupiti, ko v Banatu in Sisku. — Korún je po 33 kr. mernik; predivo pražnje po 17 kr., ohlančje po 13 kr., hodnik pa po 9 kr. funt. — Če premerimo letašnjo ceno deželnih pridelkov z lanjsko, se kaže [illegible]oh viši od lanjske.

Domačinstvo.

(Žlahta slavniga Krajnca barona Jurja Végata). V Moravčah smo 6. dan tega mesca pokopali Jožа Peterka, po domače Janeša, kmeta iz Zagorice v 67 letu njegove starosti in ujca slavniga Jurja Végata, nekdajniga c. k. glavniga vojšaka, viteza visociga vojniškiga reda Marije Terezije, učeniga pisatelja brojnih in vojniških vednost i. t. d. Kér baron Véga nobeniga brata ni imel, pa tudi otrok ne, je rajnki Jože Peterka zató toliko imeniten, kér je baron Végatove, sestre Mice sin bil, ki je barona in svojo teto Apolonjo enkrat na Dunaju obiskal in od ondot skrinico, ktero je Juri Véga, še učenic v Ljubljani imel, sabo prinesel in hranil. Jožetov pokop je tudi med kmeti opomin na rajnciga veljavniga barona obudil, ki je od kmetiških staršev rojen takó visoko stopnjo častí dosegel.

K. R. Hueber.

Zahvala.

Kakor so poprej častiti gospod J. Caf, kaplan v Fravheimu na Štajarskim, takó so nam tudi unidan častitljivi gospod J. Dolenc tehant v Stari Loki in namestnik c. k. kmetijske družbe v Loški komisii, veliko množico lepó ohranjenih zeliš s slovenskimi, latinskimi in nemškimi imeni poslali, za ktero se nevtrudljivima gospodama odborstvo kmetijske družbe serčno zahvali.

Vredništvo.

Zahvala in odgovor na vprašanje.

Častitljivi gosp. kaplan J. Drobnič so Ljubljanskimu muzeumu dve okamnjene živinske kostí in pa dva luštrenka (Muschel) poslali, kteri so na severni strani tik Save stoječiga, po priliki 400 sežnjev visociga hriba pri podružnici sv. Štefana v fari sv. Jakoba v Doli na Štajarskim najdeni bili. Prosili so gosp. kaplan, de bi se Jim po Novicah na znanje dalo, kaj de sta imenovana dva okamenika? Varh Ljubljanskiga muzeuma, gosp. Freyer so na to vprašanje naslednji odgovor dali:

„Poslane dve kostí ste 4 palce dolga in ravno toliko široka, 3 palce pa visoka členka iz repa (Schweifwirbelbeine) neke grozno velike neznane živine, kakoršne so pred občinsko povodnjo na svetu bile, kakoršnih pa zdej več ni. Ta dva členka sta že popolnama okamnjena, kar od njih grozno velike starosti pričuje in željenje obuda, de bi na imenovanim mestu naprej kopali in iskali; morebiti bi se zamogle vse kostí te imenitne živali dobiti. Ljubljanski muzeum, ki s posebnim veseljem take stare ostanjke predpovodenjskih žival nabira, bi prijatlam natoroznanstva za tako darilo veliko hvalo vedil. Práv lepó se pa častitimu gosp. Drobniču za imenovane okamenike zahvalimo, ktere so že narodnimu mezeumu po vrednosti vverstene“.

H. Freyer.

Urno, kaj je noviga?

V 49. listu Novic ste popisali veselo obhajanje druge poroke v Kamnigorici. Ravno taka veselíca se je tudi nam v Kropi en dan pozneje, to je 26. Listopada perpetila. 50 let je preteklo, kar Jakob in Marija Vidic v zakonskim stanu práv lepó živita, zatorej so gospodje fužinarji sklenili, nju drugo poroko z veliko častjo obhajati. Velika množica ljudí je spremila ženina in nevesto h velki maši v cerkev, ktero so čast. gosp. fajmošter peli; po maši je bila poroka, po ti pa darína (ofer) za vnovič poročena pobožna zakonca. Po vsih teh opravilih je bila o poldne vesela svatba, ktero so zgorej imenovani gospodje fužinarji napravili.

Kr . . . . . n.

(Nov železen most) to je: most na železnih verigah viseč, so v Gradcu 25. Listopada z veliko častjo vpričo presvitliga Nadvojvoda Joana in deželskiga poglavarja grofa Vikenburškiga za občinsko rabo odperli. Ta novi most stojí na tistim mestu, kjer je poprej zidan in pokrit most stal, kteriga je v letu 1827 povodenj pokončala. Dolg je 202, širok pa 44 čevljev in zamore 30000 centov teže deržati. 19. in 20. Listopada so ga za poskušnjo z 4000 centi obložili in nič se ni premaknilo. Glasovitni Teržaški zidarski mojster Balant Vallé ga je za 148400 gold. naredil.

Družtva zoper terpinčenje žival.

Omikani ljudje našiga stoletja so jeli zmirej bolj spoznavati, de ni samó greh, živali terpinčiti (martrati) temuč de se vlastnikam živine tudi gotova škoda godí, če se ona nezmerno terpinči. Kér pa sirovi in neotesani ljudje tega ne spoznajo, so se ljudomili možje v družtva sklenili, kterih poseben namen je občno podučenje v ti reči. Razun druziga prizadevanja dajajo imenovane družtva podučivne bukvice na svitlo, ktere serca mečijo in mlade in odrašene ljudí lepiga zaderžanja proti živini vadijo. Pred vsimi drugimi družtvi gré Monakovimu na Nemškim nar veči čast in hvala. Vikši c. k. dvorna gosposka je tudi v Gorici enako družtvo dovolila, in kakor se že očitno zdej kaže, bo ta družba vredna hči svoje matere na Monakovim. Slišali smo, de imá že čez 400 udov, ki po 20 ali 30 krajcarjev na leto plačajo in s temi majhnimi doneski velki namen verlo podpirajo. Dosihmal je že v treh jezikih bukvice na svitlo dala, ktere so danes v slovenskim jeziku Novicam pridjane. Vse druge spiske, ki bodo v prihodnjim letu natisnjeni in od nje na svitlo dani, bomo tudi mi Novicam prihodnjič perložili. De bi pač lepó prizadevanje imenovaniga družtva povsod verlih prijatlov in podpornikov našlo!

Vredništvo.

Današnjimu listu so perdjane zgorej imenovane bukvice zoper mučenje žival in pa perložen list Nr. 17.

Žitni kup.	V Ljubljani		V Krajnju	
	10. Grudna.		9. Grudna.	
	gold.	kr.	gold.	kr.
1 mernik Pšenice domače	1	54	2	6
1 » » banaške	2	15	2	20
1 » Turšice	1	18	1	22
1 » Soršice	—	—	1	43
1 » Reži	1	34	1	43
1 » Ječmena	1	15	—	—
1 » Prosa	1	5	1	17
1 » Ajde	1	1	1	3
1 » Ovsa	—	45	—	51

Cena prešičev v Krajnju — ložejih po 5 krajc. funt; čez 2 centa pa po 6 krajc.; — slanina (špeh) v bohih po 16 gold. in pol, brez kože po 17 gold. in 20 krajc. cent.

Vrednik *Dr. Janez Bleiweis.* — Natiskar in založnik *Jožef Blaznik* v *Ljubljani.*